

Ustavni sud Republike Hrvatske

Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, broj 33/01)

UKINUTE SU ODREDBE ČLANKA 7. ALINEJE 4. I ČLANKA 58. ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE.

USTAV I USTAVNI ZAKON O USTAVNOM SUDU REPUBLIKE HRVATSKE JEDINI SU PROPISI KOJIMA SE UREĐUJE ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA. ZAKONOM KOJI NEMA ZNAČAJ USTAVNOG ZAKONA, NI BILO KOJIM DRUGIM PROPISOM, NE MOŽE SE ZADIRATI NI U ORGANIZACIJU NI U NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA.

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-39/2002 od 23. siječnja 2002.)

Iz obrazloženja:

"1. Na temelju ovlaštenja propisanog člankom 36. stavkom 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ('Narodne novine', broj 99/99) Ustavni sud Republike Hrvatske sam je pokrenuo postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredbi članka 7.

alineje 4. i članka 58. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ('Narodne novine', broj 33/01, u daljnjem tekstu: Zakon o izboru).

Odredba članka 7. alineje 4. Zakona o izboru glasi:

'Članu predstavničkog tijela mandat prestaje prije isteka redovitoga četverogodišnjeg mandata u sljedećim slučajevima:

- ako se naknadno sazna za razloge zbog kojih nije mogao biti izabran za člana predstavničkog tijela, danom donošenja odluke Ustavnog suda'.

Odredba članka 58. Zakona o izboru glasi:

'Ako se u tijeku trajanja mandata predstavničkog tijela utvrdi da pojedini njegov član u postupku kandidiranja ili izbora nije ispunjavao koji od uvjeta za kandidiranje ili izbor propisanih ovim zakonom, Ustavni sud Republike Hrvatske donijet će u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga odluku kojom će utvrditi prestanak njegova mandata.

Prijedlog za donošenje odluke Ustavnog suda iz stavka 1. ovoga članka mogu dati politička stranka i nositelj nezavisne liste koji su sudjelovali na izborima za predstavničko tijelo'.

2. Nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske utvrđena je člankom 128. Ustava Republike Hrvatske.

U postupcima vezanim uz izbore nadležnost Ustavnog suda utvrđena je alinejom 8. članka 128. Ustava Republike Hrvatske. Prema toj odredbi Ustavni sud Republike Hrvatske nadzire ustavnost i zakonitost izbora i državnog referenduma i rješava izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova.

Ustavni sud Republike Hrvatske, prema odredbi članka 128. alineje 10. Ustava, obavlja i druge poslove određene Ustavom.

Odredbom članka 131. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske između ostalog je propisano da se uvjeti i rokovi za pokretanje postupka ocjene ustavnosti i zakonitosti, postupak i pravno djelovanje njegovih odluka, zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom i druga pitanja važna za izvršavanje dužnosti i rad Ustavnog

suda uređuju Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Prema stavku 2. istog članka ustavni zakon donosi se po postupku određenom za promjenu Ustava.

Sukladno navedenom, nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske može se odrediti samo Ustavom Republike Hrvatske.

Dakle, Ustav i Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske jedini su propisi kojima se uređuje organizacija i nadležnost Ustavnog suda. Zakonom koji nema značaj ustavnog zakona, niti bilo kojim drugim propisom, ne može se zadirati niti u organizaciju niti u nadležnosti Ustavnog suda.

3. Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije ustavni zakon, pa se njime nije mogla proširiti nadležnost Ustavnog suda izvan djelokruga njegovih poslova utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, a razrađenih Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Prema odredbama glave IX. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (članci 84. do 92.), Ustavni sud rješava izborne sporove koji su hitni (Ustavni sud je dužan donijeti odluku o žalbi protiv rješenja nadležnog izbornog povjerenstva u roku od 48 sati od dana dostave žalbe) te provodi nadzor nad ustavnošću i zakonitošću izbora, najkasnije do proteka roka od 30 dana od službene objave rezultata izbora. Prema tome, ne postoji mogućnost da Ustavni sud nakon proteka tog roka nadzire ispunjavanje uvjeta za kandidiranje ili za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nasuprot tome, odredbama članka 58. Zakona o izboru propisana je nadležnost Ustavnog suda za odlučivanje o prijedlogu odnosno za donošenje odluke (u roku od 30 dana) kojom će Sud tijekom trajanja mandata utvrditi prestanak mandata članu predstavničkog tijela ako se utvrdi da u postupku kandidiranja ili izbora nije ispunjavao koji od uvjeta za kandidiranje ili izbor propisanih Zakonom.

Tom se odredbom, dakle, proširuje nadležnost Ustavnog suda, a da za to ne postoji ustavna osnova.

4. S obzirom na to da je ocijenio neustavnom odredbu Zakona o izboru, kojom je stavljeno u nadležnost Ustavnom sudu donošenje odluke kojom se utvrđuje prestanak mandata članu predstavničkog tijela (ako se naknadno utvrdi da u postupku kandidiranja ili izbora nije ispunjavao koji od uvjeta za kandidiranje ili izbor propisanih Zakonom), Sud nalazi neustavnom i odredbu članka 7. alineje 4. Zakona o izboru kojom je dan donošenja takve odluke Ustavnog suda propisan kao dan prestanka mandata članu predstavničkog tijela prije isteka redovitog četverogodišnjeg mandata.”

RJEŠENJE O MIROVANJU VIJEĆNIČKOG MANDATA I POČETKU OBNAŠANJA DUŽNOSTI ZAMJENIKA VIJEĆNIKA U GRADSKOM VIJEĆU NIJE NI PO OBLIKU, NI PO SADŽAJU, A NI PO DJELOVANJU DRUGI PROPIS IZ ČLANKA 128. TOČKE 2. USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE, ČIJU JE USTAVNOST I ZAKONITOST USTAVNI SUD OVLAŠTEN OCJENJIVATI.

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-II-2145/2001 od 23. siječnja 2002.)

Iz obrazloženja:

“1. Vijećnici Gradskog vijeća Grada P., Z. J., Z. V., Z. B., D. G., K. M., R. N. i Z. R., podnijeli su prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom izreke navedenog rješenja.

Osporavano rješenje donijelo je Gradsko vijeće Grada P. dana 17. kolovoza 2001. godine, na temelju članka 34. Statuta Grada P. (‘Službene novine Grada P.’, broj 5/98, 4/99, 6/00 i 2/01) i stupilo je na snagu danom donošenja. Njime je riješeno da K. G., iz P.,

započinje mirovanje vjećničkog mandata u Gradskom odboru Grada P. s danom 17. kolovoza 2001. godine, a mirovanje se odnosi na vrijeme obnašanja dužnosti gradonačelnika Grada P. (izabranog s liste Hrvatske seljačke stranke, u daljnjem tekstu: HSS), s time da R. G., iz P., 17. kolovoza 2001. godine počinje obnašati dužnost zamjenika vijećnika.

2. Podnositelji prijedloga navode da je u konkretnom slučaju riječ o 'falsificiranju isprave i nezakonitom korištenju službenog pečata Gradskog odbora'. Ističu da su 20. kolovoza 2001. godine od Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave zatražili nadzor nad zakonitošću rada Gradskog vijeća Grada P. te 24. rujna 2001. godine podnijeli i zahtjev za poništenje odluke o imenovanju zamjenika vijećnika.

Budući da podnositelji nisu zaprimili odluku Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave do dana podnošenja Ustavnom sudu prijedloga za ocjenu ustavnosti i zakonitosti, podnijeli su ovom Sudu, kako navode, 'zbog šutnje' Ministarstva, prijedlog da do donošenja konačne odluke Suda, u skladu s ovlastima iz članka 43. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ('Narodne novine', broj 99/99, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), privremeno obustavi izvršenje osporavanog rješenja. Podnositelji smatraju da bi izvršenjem rješenja mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice, koje posebno ne obrazlažu.

Prijedlog nije dopušten.

3. Prema članku 128. točki 2. Ustava Republike Hrvatske, Ustavni sud odlučuje o suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom.

Iz sadržaja prijedloga razvidna je suglasnost podnositelja o tome da je rješenje donijeto u skladu s mjerodavnom zakonskom osnovom, propisanom odredbama članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ('Narodne novine', broj 33/01, u daljnjem tekstu: Zakon o izborima). Prema odredbi stavka 3. članka 5. Zakona o izborima osoba koja obnaša neku od nespojivih dužnosti može se kandidirati za člana

predstavničkog tijela jedinice, no ukoliko bude izabrana za člana predstavničkog tijela, dužna je pri konstituiranju predstavničkog tijela izjasniti se o tome prihvaća li dužnost člana ili nastavlja s obnašanjem nespojive dužnosti, u kojem slučaju joj mandat miruje, a zamjenjuje ju zamjenik.

Osporavano rješenje nema pravne značajke propisa, jer se odnosi na konkretnu pravnu situaciju i njime se rješava pojedinačni slučaj - mirovanje vijećničkog mandata osobe izabrane u predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave - doneseno na temelju i u skladu s odredbama članka 5. Zakona o izborima.

Slijedom iznijetog, Sud utvrđuje da osporavani akt ni po obliku, ni po sadržaju, a niti po djelovanju nema karakter drugog propisa iz članka 128. točke 2. Ustava Republike Hrvatske, čiju je ustavnost i zakonitost ovaj Sud ovlašten ocjenjivati.

4. Kako je Sud utvrdio da osporavani akt nije drugi propis u smislu navedene ustavne odredbe, prijedlog je u skladu s člankom 31. Ustavnog zakona odbačen kao nedopušten.

5. U odnosu na podnositeljev prijedlog za privremenu obustavu izvršenja osporavanog akta temeljem odredbe članka 43. Ustavnog zakona Sud napominje da se ta odredba odnosi na privremenu obustavu pojedinačnog akta donijetog temeljem drugog propisa *pod pretpostavkom da je taj drugi propis predmet ustavnosudske ocjene*. Zbog prosudbe Suda o tome da predmet konkretne ustavnosudske ocjene nije drugi propis, nego pojedinačni akt, nije bilo temelja za donošenje odluke o prijedlogu za privremenu obustavu izvršenja osporavanog akta."

*Priredio: Zlatan Turčić**

* Zlatan Turčić, dipl. pravnik, viši pravni savjetnik Ustavnog suda Republike Hrvatske